

dagen heeft willen doen voorkomen, zal men zich niet ongerust behoeven te maken op dit punt. Men heeft echter m.i. niet voldoende rekening gehouden met die grote groep van hen, die beweren wel aan God te geloven en eerbied te hebben voor de Persoon van Christus, maar die door de gedragingen van de Kerken en hun leden zeggen van alle "officiële Christendom" vervreemd te zijn. Deze mensen zijn voor het praktisch Christendom misschien wel onbereikbaar dan degenen, die er helemaal buiten staan, en het kan voor velen van hen in elk geval geen kwaad wanneer zij eens, bijvoorbeeld op een bijeenkomst van buitenkerkelijken, zouden te horen krijgen, dat breken met het "geloof" volstrekt nog niet wil zeggen: breken met alle morele wetten en verplichtingen, die immers in de menselijke natuur zelf liggen opgesloten."

Prompt trad daarop de volgende dag pater Van Bilsen in het krijt om dit onvolmaakt geluid te corrigeren. "Inderdaad", schrijft hij, "de menselijke natuur zelf is het meer nabije fundament voor de zedelijke normen; een bezinning op de menselijke natuur doet ons de zedewet kennen. Zij leert ons echter ook, dat er een God is, die de mens geschapen heeft en daardoor de laatste en absolute grondslag van de moraal is. Ontkent men dit, of wil men er geen rekening mee houden, dan vernietigt men daardoor ook de hechtheid, de onveranderlijkheid en de werkelijke verplichting van de in de menselijke natuur gevonden zedelijke normen. Dit is het geval met de humanisten."

Ook pater Godding staat weer op de bres, in de Gazet van Limburg (20 Februari). Het gaat tegen de drie-zuilen-theorie.

"Ook onze regering heeft niet het recht, de buitenkerkelijken in te delen bij een bepaalde levensbeschouwing. Net zo min als de overheid iemand tot Katholiek kan verklaren, zo kan zij ook niet iemand tot humanist verklaren. Evenals iemand katholiek wordt door vrije overtuiging, zo kan een mens zich ook enkel vrijwillig bekeren tot het humanisme van het Humanistisch Verbond. Daarom kan de regering niet bepalen, dat nu voortaan alle buitenkerkelijken ressorteren onder de maatschappelijke, culturele, geestelijke, ethische of welke andere verzorging dan ook, van het Humanistisch Verbond."

Wij vinden het daarom onbegrijpelijk, dat sommige Limburgse gemeenten gunstig hebben beschikt op subsidie-aanvragen van het H.V. Hebben zij zich laten misleiden door de wat al te bedriegelijke schijn, dat de "drie zuilen" een pasklare oplossing boden voor het opdelen van ons volk in drie levensbeschouwingen?"

Wij weten het niet. Maar wij voor ons vinden het onbegrijpelijk, dat pater Godding de regenten uit Vondels tijd vergeten schijnt te zijn, die in eenzelfde goede burgerzin de Rooms en in bescherming namen tegen de banbliksems der predikanten!

xxxxxxx

Tenslotte iets over de onlangs gepubliceerde "Verklaring" van ons Hoofdbestuur, betreffende de wijze van bestrijding in de Katholieke pers. "Vrij Nederland" bracht daar 21 Februari een artikel over, met o.a. deze adhaesiebetuiging:

"Niet alleen de humanisten, ook vele christenen - en het kunnen er o.i. niet genoeg zijn - zullen deze Verklaring kunnen en willen onderschrijven."

/tamelijk

=====

HUMANISTISCHE PERSDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

9 April 1953.

2e Jaargang Nr. 6

VAN ALLE KANTEN.

Prof. Gielen contra Evert Vermeer.

Naar aanleiding van het protest dat Prof. Gielen in een telegram aan de Minister van O.K. en W. richt tegen uitingen van het 2e Kamerlid Vermeer voor de V.A.R.A.-microfoon, reageert het Dagblad van Amersfoort van 1 April als volgt onder de titel:

Kan dit een reden zijn om het humanisme te verketteren?

Na de Kamerverkiezingen van vorige zomer meenden wij te moeten vaststellen, dat de K.V.P. voor de noodzaak stond een keuze te doen. De heer Romme heeft dat in vele toonaarden ontkend. Het achterwege laten van deze keuze begint zich nu duidelijk te wreken. De klassenstrijd is in volle gang. Velen uit de economisch machtige bovenlaag willen de arbeidersinvloed zo klein mogelijk houden; anders gaan er, zeggen zij, nog meer stemmen naar de Welterpartij. Misschien denken zij daarbij wel aan zichzelf. Maar die uit de wel zeer talrijke maar niet bijster invloedrijke onderlaag verzekeren, dat zij zich niet in de hoek laten drukken. Anders gaan er nog meer stemmen naar de P.v.d.A. Ongetwijfeld denken ook hier niet weinigen aan zich zelf, waarlijk niet om prestige, het gaat wel degelijk om het gaan botsen de meningen van degenen, die wel dezelfde de knikkers. Hier botsen de staatkundige vraagstukken in hoge godsdienst belijden, maar over de humanisten, waarmee de Rooms-Katholieken in actie tegen dezelfde humanisten, waarmee de Rooms-Katholieken in allerlei besturen en zelfs in de regering zitten, nog veel onheil kan voorkomen.

xxxxxx

Rome heeft niet de primeur!

Het (A.R.) Friesch Dagblad van 18 Februari maakt bezwaren tegen een opmerking van het R.K.-blad "Ons Noorden", waarin bij een verslag van de discussie over het Humanisme in de Eerste Kamer gezegd werd: Belangrijker was echter ook, dat men vanuit het Protestantse kamp aan de discussie ging deelnemen".

Het Friesch Dagblad constateert, dat de zaak van het Humanisme nu niet voor het eerst aan de orde komt en vervolgt: "Op 31 Maart 1949 speelde zij al in het debat in de Eerste Kamer. Toen heeft de heer Schipper (A.R.) er bezwaar tegen gemaakt, dat de Minister van Wederopbouw de geestelijke verzorging van het Humanisme in de D.U.W.-kampen op één lijn stelde met die van de kerken....."

Het gaat hier niet om de vraag, wie het meest actief is of het scherpst partij kiest. Het gaat hier alleen om de nuchtere feiten. En die feiten laten niet toe, dat men de R.K. lezers helpt ten. En die feiten zoals "Ons Noorden" die geeft. De K.V.P. heeft aan een voorstelling voor 1953 aan de orde gesteld. Met grote aan een voorstelling voor 1953 aan de orde gesteld. Met grote

Op 27 Februari bracht hetzelfde blad een artikel, dat wij, mede om het daarin vervatte citaat, in zijn geheel overnemen:

Geen crisis der jeugd.

Toen in de Eerste Kamer gewezen werd op verschillende uitlatingen van het Humanistisch Verbond, die duidelijk een anti-christelijke geest openbaarden, heeft oud-minister In 't Veld dit Verbond in bescherming genomen. Hij is zelf hoofdbestuurslid. Hij nam niet de gewraakte uitlatingen in bescherming. Hij trachtte ze eerder te verontschuldigen. Het Humanistisch Verbond is nog zo jong, het moet zijn weg nog vinden, het heeft natuurlijk ook te kampen met extremisme. Hij hoopte, dat het hoofdbestuur zich daarom over de geuite critiek nader zou bezinnen.

Die bezinning heeft niet lang geduurd. Een paar weken later zond het hoofdbestuur reeds een repliek aan de leden van de Eerste Kamer, waarin dat beroep op de jeugd van het Verbond wordt afgewezen. Want het komt na een uitvoerige beschouwing over de in de Kamer geuite critiek tot deze conclusie:

Bovenstaande beschouwingen zijn het resultaat van de ernstige overweging der Kamerdebatten, waartoe de heer In 't Veld het Verbond heeft opgeroepen. Het Verbond heeft daarbij geen enkele behoefte zich te beroepen op zijn jeugd. Het meent, dat zijn uitlatingen de toets van een redelijke critiek kunnen doorstaan. Het betwist dat daartoe behoort het opzoeken van uitzonderlijke uitlatingen (zoals er overigens nog wel enkele meer te vinden zijn) of het citeren van losse zinsneden buiten verband van het betoog waarin ze thuis horen. Het maakt zich te meer zorgen over dergelijke redeneringen, als zij moeten dienen om de monopoliepositie van de kerkgenootschappen met behulp van staatsmacht en overheidssubsidies te handhaven. Het vertrouwt, dat de volksvertegenwoordiging haar medewerking zal willen verlenen om aan dit weerwoord te bestemder plaatse en te gepaster tijd de nodige aandacht te besteden. Daardoor zal voorkomen kunnen worden, dat ons volk onherroepelijk gespleten wordt door kloven van misverstand, en de geestelijke worsteling ontaardt tot een machtsstrijd die het humanisme niet bedoelt en niet zoekt, maar ook zeker niet schuwen zal als het daartoe gedwongen wordt om des gewetens willen.

Het gewraakte Kerstgedicht wordt niet teruggenomen. Wel wordt een enkele uitdrukking afgewezen, nl. "een dom vertelsel". Maar het gehele betoog over het gedicht is toch een poging, om begrip te vragen voor de opname. Verzwegen wordt nu evenwel, dat de redactie dit gedicht zelf voor haar December-nummer heeft uitgezocht en de dichter om opname heeft gevraagd.

Intussen wordt het hoe langer hoe meer duidelijk, en in deze nota wordt het nog eens duidelijk gezegd, dat het Humanistisch Verbond er voor vecht dat de Overheid dit Verbond naast de Kerken een gelijkwaardige plaats zal inruimen voor de geestelijke verzorging en het met de kerk op één lijn zal stellen.

Dat is consequent. Het Humanistisch Verbond kan aan die eis, gezien zijn uitgangspunt, niet ontkomen. Met halve oplossingen, zoals de redenering, dat dit Verbond zich niet zal bezig houden met geestelijke, maar alleen met ethische vorming, komt men er niet.

De vraag blijft klemmen, of de Overheid terecht bij de D.U.W. aan dit Verbond eenzelfde plaats heeft gegeven als aan de Kerken en of het haar taak kan zijn, dit voorbeeld op ander gebied na te volgen. Dat kan zij alleen, wanneer zij begint met te verklaren: de Overheid is neutraal. Zij heeft dan geen oordeel over de vraag, of het van Jezus Christus de Waarheid is en Zijn Naam de niemand dat ooit kan weten, in elk geval dus het veiligst gaat, wanneer tus en de vereniging van lijn stelt.

Rome verdeeld !

Aan de wijze, waarop het Humanistisch Verbond door de Kath. pers bestreden wordt, hebben zich niet alleen de humanisten en vele Prot. christenen gestoten; ook onder de Katholieken zelf klinken afkeurende geluiden.

Pater Jelsma, bekend radiospreker en medewerker van "Vrij Nederland" was onlangs één van de deelnemers aan een discussie over het onderwerp "Vrijheid", georganiseerd door de drie werkgemeenschappen van de P.v.d.A. in Den Haag. "Tijd en Taak" vermeldt daarvan o.a.:

"Het was hartverheffend door Pater Jelsma te horen verklaren, dat hij zich schaamde over de wijze, waarop door zijn geloofsgenoten het humanisme, en speciaal het vraagstuk van de geestelijke verzorging van humanistische militairen in de Tweede Kamer, was becritiseerd."

De door ons reeds eerder geïntroduceerde Pater Dr.A. van der Weij O.Carm. werd door de K.V.P.-Jongeren-Organisatie te Sittard uitgenodigd en sprak daar over "Humanistenjacht of Bezinning?" Spr., aldus lezen wij in de Gazet van Limburg, "hekelde verschillen de Katholieke publicisten en sprekers, die het humanisme, zoals dit vorm vindt in het Humanistisch Verbond, uit een minder juiste geesthouding benaderen en becritiseren. Al te eenzijdig wordt het humanisme bekeken, zonder dat het goede in dit humanisme wordt tegemoet getreden."

Tegen dit laatste oordeel publiceert dan in hetzelfde blad Dr. B. van Bilsen O.F.m. een protest.

"Wat mij en vele anderen grieft", zo schrijft hij, "is dat Pater Van der Weij in Sittard (en andere plaatsen) in het openbaar de mening over het H.V., die door P. Smulders S.J., Pater Stokman, Mr. Kropman, Jhr. Ruys de Beerenbrouck en vele anderen verdedigd wordt, aanklaagt als te steunen op onkunde, onwelwillendheid, vooringenomenheid en zelfs min of meer op oneerlijkheid. En dit alles brengt Pater Van der Weij zonder deugdelijke argumenten te berde. Dit wekt volkomen onrechte een grote verwarring onder de Katholieken en vergemakkelijkt de propaganda van de humanisten in deze streken. Daarom heb ik die redevoering "hoogst onverantwoordelijk genoemd" genoemd."

Tenslotte nogmaals Pater Jelsma in "Vrij Nederland" van 7 Maart: "Een christen begrijpt (als hij nadenkt) natuurlijk best, dat iemand in onzekerheid kan verkeren b.v. omtrent het bestaan van een bovenwereldse, persoonlijke God en dat men desnoods heel zijn leven in deze onzekerheid blijft steken. Wat hij niet goed kan volgen en waar hij het in beginsel niet mee eens kan zijn is dit: een aantal mensen komen samen in een verbond, waarin zij principieel het Godsprobleem, d.w.z. een echt menselijk probleem, afknappen. Zij schuiven - althans als verbond - dit mysterie ter zijde en slaan, met enige luidruchtigheid, de deur dicht. Terwijl het toch in de lijn van een consequent humanisme lijkt te liggen, elk eerlijk menselijk mysterie, elke oprechtheid, de menselijke vraag, ondanks alle eventuele onzekerheid, principieel juist open te houden.

..... Ik moet toegeven, dat de christen dezelfde fout kan maken, die ik zojuist in het Humanistisch Verbond meende te moeten aanduiden. Ook een christen kan er in een soort akelige zelfverzekerdheid toe komen, het mysterie te sluiten. Hij kan het air aannemen, met God en alle levensgeheimen te zijn klaargekomen. Deze christen heeft, bij wijze van spreken, God en alle van God uitgaande geheimenissen in zijn vestzakje. Hij heeft het zoeken vaarwel gezegd en meent gearriveerd te zijn.

Inzover het inderdaad zó met iemand gesteld is, kan hij zich niet op z'n christendom beroepen. Het christendom beïjdt het goddelijk en menselijk bestaan als mysterie en kan geen genoegen nemen met het indammen of uit de weg gaan van dit mysterie."

Uit het Buitenland.

In "News and Notes" van Maart 1953 geeft M. Roshwald een beschouwing naar aanleiding van het verleden jaar gehouden Internationaal Congres.

Onze tijd staat in het teken van internationale congressen en samenkomsten. Wetenschappelijke en beroepscongressen worden sedert jaren regelmatig gehouden. Het Eerste Internationale Congres voor Humanisme en Ethische Cultuur daarentegen mag niet beschouwd worden als maar weer het begin van een nieuwe reeks congressen maar verdient als een bijzonder, op zich zelf staand gebeuren alle aandacht, die het trok.

Want in de eerste plaats bleef dit congres, in tegenstelling met de meeste andere, niet beperkt tot een bepaald beroep of een bepaald soort mensen, maar het omvatte potentieel het gehele mensdom. En in de tweede plaats is het Humanisme door zijn wezen en niet maar toevallig met het internationalisme verbonden.

Humanisten of zij die zich moeite geven een algemeen effectieve ethische basis voor de cultuur te vinden, beperken hun bemoeiingen niet tot enige godsdienstige of nationale ervaring, maar nemen gretig de waarden van iedere cultuur te baat, als deze ethisch de proef kunnen doorstaan. Zij spreken dezelfde taal als elk menselijk wezen dat niet uitgaat van een fanatiek geloof. Daarom is hun weg internationaal, interreligieus en intercultureel. Zij hebben behoefte aan het contact met verschillende culturen, om hun eigen ervaring te verrijken en zij spreken dezelfde internationale taal en delen dezelfde begrippen met die lieden van verschillende afkomst, wier menselijke elementen genoeg overheersen, om tezamen een menselijke toenadering te kunnen vormen waarvan het menselijk geluk een kernpunt is.

De nieuwe I H E U zal een grote stap betekenen in de richting van wat Morris Ginsberg "zelf gerichte menselijkheid" heeft genoemd. Want wat is het Humanisme anders dan een koene poging van enkelingen om het menselijk leven en de cultuur op redelijk gebaseerde, ethisch beproefde en met wilskracht gekozen grondslagen te bevestigen?

=====

HUMANISTISCHE PERSDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

24 April 1953

2e Jaargang Nr.7.

VAN ALLE KANTEN.

Geeft Pater Stokman een andere koers aan?

De Volkskrant van 20 April meldt het volgende:

Amsterdam, 19 April - Men moet niet zo gemakkelijk zeggen, dat een rechts(katholiek-protestants) kabinet het probleem van het humanisme zo geheel anders zou behandelen dan het huidige kabinet. Ook mag men niet suggereren, dat de KVP tegenover het probleem van de verzorging door humanisten laks zou staan, omdat zij de samenwerking met de P.v.d.A. niet wil bemoeilijken. Dit be- toogde het lid van de Tweede Kamer, pater Stokman, Zondagmiddag in Krasnapolsky te Amsterdam op een vergadering van KVP-jongeren. Hij verzette zich heftig tegen de aanvallen die de P.v.d.A.-voor- zitter Vorrink op hem en de gehele KVP heeft gericht.

Ondanks de interlandwedstrijd was een flink aantal jongeren opgekomen. Pater Stokman nam het ingewikkelde probleem uitvoerig men hen door. Het Humanistisch Verbond, zei hij, voert geen felle, anti-godsdienstige campagnes, maar er zijn wel uitlatingen van indi- viduele humanisten, die in hoge mate kwetsen. In het Verbond werken ook nobele figuren, maar als beweging is het humanisme een groot gevaar omdat het een a-godsdienstige levenshouding bevordert.

Sommige katholieken menen, dat de overheid daarom het humanisme moet verbieden of althans met politieke machtsmiddelen moet weren uit de gevangenissen, de DUW en het leger. Pater Stokman echter meent, dan ondanks het verwerpelijke van het moderne humanisme niet iedere medewerking mag worden geweigerd. De verheven zending van de kerk zou bij alle niet-katholieken in discrediet komen door een on- verdraagzame houding op politiek terrein. De goede verhouding op sociaal en cultureel terrein tussen katholieken en niet-katholieken zou grondig worden verstoord en de geesten van alle andersdenkenden zouden zich sluiten. De eigenlijke strijd moet worden gestreden langs de weg der overtuiging.

Pater Stokman koos voor een politiek-verdraagzame houding ten opzichte van het humanisme, omwille van het hoogste goed "de gods- erkenning in onze Nederlandse maatschappij". Er moeten natuurlijk voorwaarden worden gesteld. Het humanisme mag geen anti-godsdien- tige actie voeren in gevangenis, DUW en leger. Het humanisme mag niet op één lijn gesteld worden, en zeker niet bevoorrecht worden ten opzichte van de godsdienstige verzorging. De buitenkerkelijken in gevangenis, leger en DUW mogen niet als het ware naar de humanis- tische verzorgers worden toegeschoven, want zij zijn lang niet alle- maal humanisten. De overheid moet de activiteit van de kerken en confessionele organisaties in ruimer mate bevorderen dan tot nu toe.

In verband met de vraag of de overheid de humanistische verzor- gers moet betalen zei pater Stokman: "Aan humanistische verzorgers kan uit een oogpunt van eenheid van beleid moeilijk worden geweigerd wat wij zelf voor eigen aalmoezeniers opeisen. En men vergete daarbij ook niet, wat wij zelf op het gehele gebied van het onderwijs eisen: ook niet, wat de overheid van de bijzondere scholen, die wij voor on-